

No és una crisi

Repasse mentalment, dins dels límits de la meua pobra memòria, en quins moments de la història, o en quines etapes o segles, les generacions, pobles o països d'Europa han conegut tanta prosperitat, benestar i riquesa com nosaltres. Nosaltres, els qui ja hem superat més o menys llargament el mig segle de vida, hem conegut l'arribada d'una manera de viure que els grecs antics, els romans, els europeus medievals o renaixentistes, els del segle XVIII o els del segle XIX no van conèixer mai, ni imaginaven. Ni tan sols els de la primera meitat del segle XX. Hem conegut la més gran acumulació de riquesa de la història, hem menjat bé i per poc preu, ens hem vestit dignament (els pobres tan dignament com els rics, cosa abans mai no vista), hem gaudit d'habitatges confortables, amb electricitat, aigua corrent, calefacció i fins i tot amb el luxe inaudit de l'aire condicionat. Hem viatjat massivament, cada vegada més lluny, hem tingut llargues vacances pagades, hem tingut transport fàcil i barat, vehicles privats abundants, segurs i comodíssims (compareu-ho, en el millor dels casos, amb els carros o les diligències...). Hem gaudit d'espectacles continus, en espais públics o a domicili amb imatges en colors, i de tota distracció imaginable, inclosos bars innumbrables, restaurants, estadis, centres que en diem d'oci, jocs de tot tipus, i els últims anys també tota mena d'aparells electrònics transportables amb possibilitats il·limitades. Hem tingut pau assegurada, ordre cívica, atenció mèdica eficaç i assequible, hospitals ben equipats, analgèsics i antibiòtics contra el dolor i les infeccions, pastilletes per als malestars de l'ànima, i a més a més comptes corrents al banc, ingressos monetaris raonables, i la seguretat d'una pensió per a cobrir l'última etapa de la vida. I la gran novetat no és solament que hem tingut tot això, sinó que ho hem tingut d'una manera creixent, cada vegada amb més gran abundància, i cada vegada a l'abast d'un percentatge més gran de la població. Explicar o recordar tot això (i podria fer-ho amb més detall) pot semblar perfectament una banalitat, només una descripció sumària d'allò que sap tothom, una idea sense cap interès. I no és

Joan Francesc Mira

així: és el resum de la realitat del nostre temps, tan rara en el curs de la història, tan nova, tan insòlita i tan inesperada, però que ha estat veloçment assumida com si fora l'estat natural de les coses. Ens hem adaptat i habituat en pocs

anys al benestar creixent com si haguera existit sempre, com si la memòria del llarguíssim passat pobre, insegur i precari s'haguera esborrat de colp, per a deixar pas a una satisfacció vista tot d'una com a perpètua i natural: com si tinguérem *dret*, des de sempre i per sempre, a tot allò que només hem aconseguit els darrers anys o dècades. Com si el dret arribara a exigir "mucho, de todo, ¡ya!", tal com deia una cèlebre frase contundent i bàrbara.

Des del paleolític fins a la segona meitat del nostre segle XX, la major part de la població (parle d'Europa, i especialment d'aquesta nostra modesta Europa del sud) havia tingut sempre poc de tot, amb poca varietat, i amb molta necessitat de paciència. I, de sobte, a penes en un parell de generacions, arriba la més gran revolució mai coneguda: prosperitat creixent, seguretat, confiança, la riquesa que augmenta, s'acumula i s'escampa de forma mai no vista. El resultat de tan gran revolució és formidable, admirable, i no s'hi val a negar-ho amb l'argument dels seus propis defectes: només val comparar amb temps passats, remots o més recents. Tan admirable, que el seu èxit mateix ha provocat (torne a parlar sobretot d'Europa) un excés inaudit d'insensatesa: tot havia de ser tan bo com era i encara millor, la prosperitat havia de ser il·limitada, teníem dret a tindre molt de tot, i de manera immediata. Fins i tot, o sobretot, teníem dret a gaudir d'allò que no havíem guanyat ni produït: a crèdit, òbviament. Sense pensar que qui gasta el que no té, qui consumeix el que no ha produït, un dia o un altre ha de pagar la festa. Ara, per tant, la festa s'ha acabat i cal pagar-la. Cal sobretot acceptar –i si pot ser amb bona cara– que amb una mica menys de tot també es pot viure virtuosament bé. Que la nova modèstia obligada és, en definitiva, l'antiga manera de viure. I que això que ens passa no és una crisi, és un retorn a la normalitat.

“Ens hem adaptat i habituat en pocs anys al benestar creixent com si haguera existit sempre, com si la memòria del llarguíssim passat pobre, insegur i precari s'haguera esborrat de colp, per a deixar pas a una satisfacció vista tot d'una com a perpètua i natural: com si tinguérem 'dret', des de sempre i per sempre, a tot allò que només hem aconseguit els darrers anys o dècades”